

Tocqueville en de huidige stand van zaken in Amerika -10

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
Maieutiek 2018

Democratie Europa-Amerika: het verschil

Wat opvalt;

- Bottom-up versus top-down structuur,
- Gelijkheid als vorm of norm,
- Streven naar welvaart of *Bildung*,
- Achterdocht tegen de Unie (en daarom ook het recht op het dragen van wapens) versus *staatsraison*

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Inherente problemen van elke democratie

- Tirannie van de meerderheid,
- Gelijkheid gaat boven vrijheid,
- Korte termijn eigenbelang kan gaan overheersen,
- Esprit public ontbreekt,
- Niet iedereen is tot verlichting te brengen.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Verskil Amerika-Europa

Probleem 1 in Europa =

Mild despotisme

Probleem 1 in Amerika =

Tirannie van de meerderheid

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Wat houdt democratie in Amerika overeind?

- Zeden
  - Religie,
- Wetten
  - Toetsing aan grondwet,
  - Verkiezingen *one man one vote*,
- Ligging
  - Geen oorlogen,
  - Geen groot leger.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Wat gaat er nu mis?

- Religie richt zich op de *politics of the households*,
- Meerderheden worden beïnvloed door geld,
- Rechtssysteem wordt beïnvloed door geld,
- Ligging is nu middenin een wereld waar men handelsbelangen heeft en dus militaire invloed,
- Oorlog is ook het eigen land binnen gedrongen met *'war on drugs'* en *'war on terror'*.
- Economische positie staat onder druk.

Maieutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

1933 dreigt?

- Vergelijkingen met 1933 worden in de media al volop gemaakt. Fascisme en nazisme hadden echter andere kenmerken en waren een Europese top down utopie;
- De leider weet wat goed voor je is,
- Losjes gebaseerd op een mythen van grootsheid van het verleden,
- De samenleving wordt middels biopolitiek een gezonde sterke samenleving. Sociaal-Darwinistisch.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

'Two Cheers for Democracy'

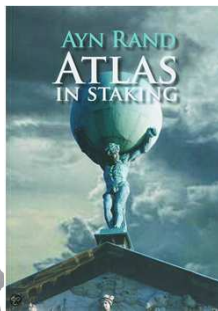
Trump past in de ontsporing van de democratie zoals Tocqueville die al beschrijft;

- Iedereen gericht op eigen welvaart,
- Pragmatisch en korte termijn eigenbelang,
- Gecentraliseerde macht vanwege de slagkracht,
- Geen racisme, maar nuttigheid als criterium; harde werkers, veteranen, middenklasse, rijke magnaten, dat zijn de groepen die gaan profiteren zegt Trump over zijn eigen beleid.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

De atlasen

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Productie en individualisme

'Mijn filosofie is, in essentie, het begrip van de mens als een heldhaftig wezen, met zijn eigen geluk als het morele doel in zijn leven, met productieve prestatie als zijn edelste activiteit, en verstand als enige dat absoluut voor hem is',

Dit schrijft Rand in het naschrift van *Atlas Shrugged*.

Ze is tegen altruïsme, religie, communisme en socialisme. De neo-liberalen lopen weg met haar ideeën. Ook de sterk religieuze tea-party.

Het is het best verkochte boek na de bijbel in V.S.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Moraal en nut

Trump lijkt aan te geven dat hij iedereen die hard werkt weer de ruimte wil geven om daarvan te profiteren en anderen die hen dat belemmeren zullen uit de weg worden geveegd;

- De schuld van alle belemmeringen waardoor hard werkend Amerika maar niet meeprofiteert van de rijkdom ligt bij de minderheden; Mexicanen, Zwarten, Islamieten enz.
- Maar ook bij de elite die niet hard werkt maar zichzelf onterecht naar boven kletst; de linkse partijen, de wetenschappers, bankiers en advocaten.
- Echte rijke ondernemers daarentegen zijn gewoon goed voor de economie en dragen bij aan het groot maken van Amerika.

Zo kan hij én Clinton veroordelen voor haar connecties bij Wallstreet en vriendjes blijven met rijke ondernemers. (wat je zelf verdiend hebt, mag je houden)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Gevaar voor reële democratie

- Er komen in het werk van Rand geen zwakken, zieken of kinderen voor.
- De groep die niet meeprofiteert is daar in haar verhaal zelf schuld aan, de kwetsbaarheid van het bestaan is afwezig als notie.
- Alle welvaart komt voort uit korte termijn eigenbelang. Het publiek domein is volledig uit zicht en daarmee ook milieu, cultuur en waarden.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Laten we voor ons en de onzen zorgen?

- De beweging die ruimte vraagt voor specifieke groepen; zwarten, vrouwen, homo's, ouderen enz. is juist een deel van de beweging die ook door Trump en zijn utopie wordt uitgedragen. Het hoort bij de ontsporing van de meerderheid richting korte termijn eigen belang en *politics of the household*.
- Juist nu religie en waarheid nauwelijks nog soelaas bieden voor de inperking van de gevaren van de democratie is het belangrijk om na te denken in welke wereld we willen leven en daarover een goed alternatief verhaal te vertellen.
- In de angst over alle ontwikkelingen zien we echter juist een streven van iedereen om nog snel zichzelf en de zijnen veilig te stellen. Dat is echter een bijdrage aan de Rand-utopie.

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10

Egoïsme en individualisme

Egoïsme is een gepassioneerde en overdreven zelfliefde, zegt Tocqueville, waardoor de mens alles slechts aan zichzelf relateert en zichzelf boven iedereen stelt. Bovendien is egoïsme van alle tijden.

Individualisme is iets anders: 'Individualism is a reflective and peaceable sentiment that disposes each citizen to himself from the mass of those like him and to withdraw to one side with his family and friends, so that after having thus created a little society for his own use, he willingly abandons society at large to itself'

Egoïsme leidt ertoe dat mensen zichzelf centraal stellen.

Individualisme leidt ertoe dat mensen een *little society*, een microsamenleving vormen met gelijkgestemden, met mensen die dezelfde belangen delen. Microsamenlevingen bestaan uit clusters vrienden en familie die over hun gezamenlijke belangen waken, bijvoorbeeld een seniorenstad."

(Wolter Nijl-depouma bl. 98)

Het zijn geen slechte egoïstische mensen die de democratie bedreigen. Het is het te ver doorgevoerde, op de korte termijn gebaseerde, individualisme van gelijkgestemden dat de democratie op de spits drijft. (bourgeois)

Maleutiek_2018 Tocqueville en Amerika nu-10